

Epíleg: personalitat i talent per superar-ho tot

Toca anar tancant aquest viatge per la història de la Florida i les Planes. Al llarg de les pàgines anteriors hem fet un relat cronològic del barri des del 1922 i abans, per fer una mica de context i conèixer com era aquesta zona de la ciutat dècades abans que es comencés a poblar. Desenes de planes més tard, ens plantem al segle XXI, la nostra època, la nostra contemporaneïtat. En aquest punt, el relat històric es complica, atès que la distància amb la qual s'han de mirar els fets s'escurça. Hi ha qui diria que el relat deixaria de ser històric i esdevindria un de periodístic. No és l'objectiu d'aquesta obra, tanmateix, entrar en aquests debats metodològics. Per tant, passem a repassar el passat més recent del barri.

Com hem desenvolupat en capítols anteriors, els inicis del segle XXI es caracteritzen per una nova onada migratòria de persones procedents de l'estranger. El camp migratori català tornava a créixer, i tot i que el barri ja hi estava acostumat, en certa manera, les mancances que l'havien caracteritzat al llarg del segle XX es van tornar a posar de manifest. Per tot plegat, l'any 2003 es va posar en marxa el Pla de Desenvolupament Comunitari (PDC) a la Florida, de la mà d'ADIGSA, l'empresa pública de la Generalitat, i impulsat

per l'Associació de Veïns. Aquesta iniciativa tenia la voluntat de crear un espai de trobada per millorar la qualitat de vida dels veïns i donar resposta a les seves necessitats. Malgrat les bones intencions, la manca de finançament per part de la Generalitat va fer que morís definitivament l'any 2016. No va ser aquesta, però, l'única iniciativa global per intentar pal·liar els problemes del barri. I és que el 2006 es va presentar el Pla Integral de Pubilla Cases-La Florida, una iniciativa municipal per desenvolupar propostes de caràcter social i urbanístic a aquests dos barris. Sense anar més lluny, una de les principals propostes d'aquest pla va ser la construcció del Centre Municipal Ana Díaz Rico al mig dels Blocs Florida, en un espai on abans hi havia una pista on els joves jugaven a futbol i a bàsquet²⁰². Sigui com sigui, aquesta iniciativa, finançada per l'Ajuntament i la Generalitat, es va beneficiar de la Llei de Barris i comptava

211

202. Seria finalment inaugurat el 2013 per donar resposta a les mancances de caràcter sociocultural al barri. Tot i que amb els anys ha esdevingut un punt de trobada per desenvolupar la interrelació, la participació activa del veïnat i la convivència, a través d'activitats molt diverses, en un principi va aixecar una certa polèmica per la ubicació i per la pèrdua d'un espai on els joves solien fer esport; una queixa que amb els anys sembla que s'ha esvaït.

amb un seguit de propostes de millora de l'espai públic, la construcció i renovació dels habitatges o la creació dels sempre necessaris i deficitaris equipaments públics.

Ara bé, aquestes mesures es van veure afectades per la crisi del 2008. Va ser la tempesta perfecta, en la qual les administracions van patir una forta trompada a les seves arques. Però qui de debò va patir les conseqüències de la crisi va ser la població del barri. La precarietat i la vulnerabilitat van créixer, els desnonaments es van desbocar i les tensions veïnals van tornar a la palestra. Va ser un exemple de com una crisi sol desembocar en problemes de convivència i seguretat. Tot plegat tenia lloc en el marc d'una crisi profunda del moviment veïnal, que al barri es va traduir en una Associació de Veïns, en un altre temps vigorosa, que a dures penes existia. No serà fins al 2017 que un nou grup de persones decidissin fer un pas endavant per ressuscitar una entitat històrica que era a la UVI. D'aquesta manera, el 2018 naixia l'Associació de Veïns i Veïnes de la Florida, amb una primera junta d'unes 15 persones de "procedències culturals i polítiques diverses", algunes d'elles activistes del 15M, i amb la voluntat d'esdevenir "facilitadors" per buscar espais de trobada i debatre i prendre decisions sobre les problemàtiques del barri. Així ho va explicar qui aleshores era la secretària de l'entitat, Sofia Acebo, en un reportatge de *Línia L'H*²⁰³.

203. *Línia L'H*, febrer del 2018, p.3.

I és important posar de manifest la pèrdua d'influència del teixit veïnal els últims anys, ja que la crisi del 2008 el va agafar a peu canviat i sense força a barris molt colpejats, com ara la Florida o les Planes. En el reportatge de *Línia L'H* que hem citat amb anterioritat, una altra activista del barri vinculada a l'AViV la Florida, Montse Santolino, resumia el panorama amb una frase punyent. "A la Federació d'Associacions de Veïns han de fer front a una agenda infernal de problemàtiques de tot tipus. O espavilem o les ciutats no seran mai més nostres". La situació era complicada, i el 2016 veïns de la Florida i les Planes es van organitzar per reivindicar una transformació urgent del barri i donar resposta a les problemàtiques existents. I el gener 2017 van adreçar-se a l'alcaldia amb una carta en la qual feien una diagnosi dels problemes que patia el barri: "Una alta densitat de població històrica que sempre s'ha traduït en manca d'espais i serveis, uns problemes greus que mai han estat ben abordats per les administracions i que amb l'arribada d'immigrants, l'envelliment de la població i la crisi s'han convertit en la tempesta perfecta", arrencava aquella carta. El document incidia en la manca d'espai disponible i en els "conflictes entre col·lectius pel seu ús". "Tenim una lluita de pobres contra pobres", afegia la missiva, en referència als immigrants i a la gent gran. "La manca d'una bona política d'acollida i informació sobre la immigració —negant-la durant anys, negant o invisibilitzant els conflictes— ha generat molta desconfiança i sensació d'inseguretat". Per tot plegat, el document, d'unes set pàgines, anava

més enllà de la queixa i proposava fins a una trentena d'accions prioritàries per millorar la Florida i les Plane. Entre elles, una nova manera d'abordar la pobresa i l'exclusió. “El tema és complex, la conjuntura difícil però les respostes no poden ser les mateixes que als 80. I, sobretot, no es pot caure en la criminalització del col·lectiu d'immigrants per problemes de seguretat o tràfic de drogues, que molt sovint deriva en escorcolls i identificacions policials a veïns i veïnes del barri només pel fet de ser immigrant”, alerta el document, que ja posava sobre la taula la problemàtica de les identificacions per perfil racial. Amb tot, els veïns suggerien més recursos per a les escoles i centres de cultura, accions per apropar les comunitats i cohesionar la ciutat, impuls del comerç de proximitat, millora de l'atenció primària, més neteja, la feminització de l'espai públic o l'impuls del teixit associatiu.

Fruit d'aquestes peticions del veïnat, i de les alertes dels diversos serveis municipals, des d'alcaldia es va decidir posar en marxa un procés de prediagnosi dels problemes i necessitats del barri. “La crisi econòmica actual ha comportat un agreujament de les problemàtiques socials a les àrees urbanes que es pot comprovar en les elevades taxes d'atur, l'augment de les llars amb privacions materials, l'exclusió residencial o la pobresa energètica”, resa el document resultant de la de prediagnosi municipal, que està disponible per ser consultat al web de l'Ajuntament. De fet, aquesta prediagnosi va suposar el naixement del Pla Integral de Regeneració Urbana Inte-

gral de les Planes-Blocs Florida, que des del 2017 impulsa una sèrie d'accions per superar les mancances que hi ha al territori. Sobretot, pel que fa al barri de les Planes i l'àmbit dels Blocs Florida, ja que, segons va assenyalar l'Ajuntament en aquell moment, la limitació de l'espai i la falta de teixit comercial i d'equipaments públics podien provocar una discriminació respecte de la resta de zones del districte i de la ciutat pel que fa a projectes de suport comunitari. Per tant, la voluntat municipal tenia a veure amb la millora de les condicions de vida dels habitants del barri i el foment de programes que ajudessin a transformar les Planes. Per altra banda, el Pla Integral també busca l'enfortiment del teixit associatiu, que, com hem comentat darrerament, va entrar al segle XXI mancat de força. Tot plegat, en clau d'intervenció comunitària, per tal que les entitats siguin protagonistes d'aquest procés.

I quina és la situació de la qual va partir aquest pla? Amb les dades municipals a la mà, de mitjana els pisos de les Planes tenen una superfície de 41,93 metres quadrats i presenten una sobreocupació de fins a 2,8 persones. El 13% dels habitatges de la zona no tenen subministrament d'aigua —una xifra que és del 4% de mitjana a la ciutat—, mentre que les dades de renda per persona són de les més baixes de la ciutat: oscil·len entre els 7.146 euros per persona dels Blocs Florida i els 8.798 de la zona a tocar de les vies²⁰⁴. Tot

204. Dades del Atlas de distribución de renta de los hogares. Año 2020 (últimes disponibles), Insituto Nacional de Estadística (INE).

Presentació dels curts del Filmserè amb els veïns / Ajuntament

plegat en un barri amb una superfície de 0,42 quilòmetres quadrats i 17.056 habitants —segons dades de l'Anuari Estadístic del 2021—, el que suposa una densitat de població molt elevada, de 40.610 habitants per quilòmetre quadrat. A més densitat de població, els conflictes prenen una dimensió diferent. Això es tradueix en problemes de convivència i civisme, com els que pateix actualment la zona i que manté en alerta a molts veïns que demanen més mà dura amb els incívics. A més, l'11% dels usuaris de serveis socials de l'Ajuntament viuen als Blocs Florida, mentre que el 20% dels beneficiaris de la teleassistència són de les Planes. Per altra banda, les Planes és zona educativa d'alta complexitat, el que suposa un desafiament doble per als cen-

tres escolars —en aquest sentit, una quarta part de les ajudes per a beques de la ciutat corresponen a aquesta zona—; i com a exemple d'això, la taxa d'estudiants que completen la Secundària és 10 punts inferiors a la catalana.

Pel que fa a la demografia, la prediagnosi municipal destaca que al barri de les Planes ha tingut lloc un procés de rejuveniment de la població que es repeteix a altres barris del nord de la ciutat, esperonat per la immigració arribada de fora de les nostres fronteres. L'any 2016, sense anar més lluny, més de la meitat dels habitants de les Planes —el 56,6%— tenia entre 25 i 64 anys; el 17,7% era gent gran, mentre que el 25,8% era població

infantil o jove. És a dir, que entre els anys 2000 i 2016 el percentatge de gent gran del barri de les Planes s'ha reduït més de la meitat. Tanmateix, la prediagnosi va detectar un problema de sobreenvelliment, és a dir, un percentatge més elevat de persones grans que superen els 85 anys, moltes de les quals vivien en soledat. Sigui com sigui, la prediagnosi municipal mostrava uns índexs de vulnerabilitat i debilitat del teixit associatiu a tenir en compte.

Un cop presentada la prediagnosi, el Pla Integral va començar a rodar l'estiu del 2017, amb la designació de Lluís Esteve com a coordinador d'aquest. Durant els dos anys posteriors, el seu equip, en coordinació amb la resta d'àrees de l'Ajuntament, va posar en marxa un procés participatiu i tota una sèrie de projectes i programes educatius, socials, culturals, esportius, urbanístics, econòmics i de convivència amb la voluntat de donar la volta a la situació que es vivia al barri. I en aquest camí arribem a l'any 2019, quan es publica un document de diagnosi comunitària, fruit d'un conveni signat amb la Fundació 'la Caixa' i l'Associació Educativa Itaca, que va ser clau per a la redacció del pla d'acció comunitària 60:30 que ha de servir de full de ruta del Pla Integral fins al 2030.

Una seixantena d'accions

El Pla d'Acció 60:30 contempla fins a seixanta accions per portar a terme fins al 2030. Està dividit en quatre reptes clau i nou eixos de

Un dels murals que decoren les parets dels Blocs Florida / Ajuntament

treball, associats a les necessitats detectades i expressades pel veïnat, les entitats, els tècnics municipals i unes altres administracions. El juny del 2023 l'estat d'execució del pla era del 42%, tot i que 34 accions ja estan en marxa —13 ja han donat les primeres passes i 13 més estan pendents d'iniciar. Els eixos de treball que presenten un major nivell d'execució són el de la salut comunitària i

l'esport i el de l'educació comunitària. La resta d'eixos, amb diferents nivells d'execució, són els de cultura i art contemporani, així com el de la convivència, urbanisme i mobilitat, nous equipaments, medi ambient, ocupació i accés a l'habitatge. Es tracta d'iniciatives algunes de les quals fa anys que funcionen i que ja estan donant els seus fruits. Sense anar més lluny, al llarg del llibre n'hem fet esment d'algunes d'elles.

Molts d'aquests projectes tenen a veure amb el talent del barri i els casos d'èxit en l'àmbit educatiu; és per això que no podríem deixar de citar el Filmserè, el festival internacional de curtmetratges d'organització social de la Florida, que lideren els alumnes de l'Institut Eduard Fontserè. El 2022 es va celebrar la quarta edició d'aquest projecte d'Aprenentatge-Servei, amb el suport del Pla Integral de les Planes-Blocs Florida i amb l'objectiu d'engrescar les associacions del barri i el veïnat, que també tenen un especial pes en el jurat del festival, ja que acompanyen a professionals del cinema i la cultura per decidir els curts premiats. L'origen del festival, però, cal buscar-lo en el mateix professorat. Així ho va asseverar el Joan-Pol Argenter, professor de l'Eduard Fontserè. "Sóc docent, però també em dedico al cinema. Amb l'Elsa Sierra, una altra professora, vàrem proposar la creació d'una assignatura optativa de cinema que va ser ben rebuda pels alumnes, que també van rebre molt bé la idea de fer un festival de curts", va contar en una entrevista al *Butlletí Informatiu del Pla Integral de les Planes-Blocs Florida*. Per la seva banda, l'Italo Pereira,

alumne del Fontserè, va relatar la feina que, com a estudiants de l'institut, han de portar a terme. "Des de visionar els curts i seleccionar-ne els millors, a fer pressupostos, passant per cercar patrocinadors. Hem tingut l'ajut de l'equip educatiu, però hem fet de tot: el web, la tasca de xarxes socials, sortir al barri a buscar gent per fer de jurat... Fins i tot la programació"²⁰⁵. Al seu torn, Víctor Moyano, un dels alumnes organitzadors de l'edició del 2019, va expressar en un article que no s'esperaven que un projecte iniciat per estudiants agafés tanta volada. "Tant jo com molts companys ens temíem que no molta gent volgués participar en el nostre festival, però aquesta por es va esvaïr quan el nombre de curts inscrits començava a pujar i pujar sense parar. Finalment, es van inscriure 923 curts, entre ells curtmetratges guanyadors o nominats als Goya", va referir el Víctor a la revista *Des de ja*²⁰⁶.

I si parlem d'educació, hem de parlar de l'Escola Joaquim Ruyra. Des del 2009 treballa com a comunitat d'aprenentatge, un sistema que té l'objectiu de potenciar una educació participativa entre els alumnes, professors, pares i mares i gent del barri. En aquest sentit, les famílies participen de manera activa en la vida del centre, sigui a través de comissions o de manera directa a l'aula. Un model que l'ha portat a ser considerada una de les millors escoles de Catalunya, obtenint resultats acadèmics equiparables a escoles priva-

205. *Butlletí Informatiu Pla Integral les Planes-Blocs Florida*, juny del 2019, n.4.

206. *Des de ja*, novembre 2021, n.4, pp.18-19.

des d'elit, fet que, al seu torn, trenca la creença establerta que vincula les notes de l'alumne al nivell de formació dels seus progenitors. "Totes les teories del determinisme educatiu que s'han encunyat els últims temps, alimentades sobretot per informes com el PISA, s'ensorren en aquesta escola", va expressar el catedràtic de Didàctica de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona (UB), Joaquim Prats, en una notícia publicada d'*El Periódico*²⁰⁷. En aquest centre, a més, el 90% dels estudiants són d'origen estranger i el 95% tenen beca menjador. Per tot plegat, el 2017 va rebre el Premi Ensenyament que atorga el Cercle d'Economia. *El Joaquim Ruyra ha de ser un agente más en la transformación del barrio*, va dir el 2018 la Raquel García, aleshores directora de l'escola. La Raquel va argumentar que el que feia diferent aquest centre tenia a veure amb la participació i la convivència. *Una de sus características principales es que se enmarca en la participación de todos los componentes*, va afegir la docent²⁰⁸. Amb tot, la premsa parla de l'escola "miracle". *¿Acaso es un milagro que en La Florida nuestros jóvenes obtengan excelentes notas y demuestren el gran talento que tienen? Será que no conocen bien a los chavales y chavalas de La Florida. Un barrio desbordante de talento, no solo por los cantantes y futbolistas que crecieron en nuestras calles, sino también por otros tantos jóvenes que*

207. *El Periódico*, 22/11/2016, consultada el dia 29 d'octubre del 2022: <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20161122/colegio-joaquin-ruyra-milagro-escolar-hospitalet-informe-pisa-5640141>

208. *Butlletí Informatiu Pla Integral les Planes-Blocs Florida*, octubre del 2018, n.2.

merecen el reconocimiento y el aplauso, reflexionava recentment el Pedro Luna, de l'Associació de Veïns de la Florida, en un article²⁰⁹.

Continuant amb el fil de l'educació, s'ha de fer valdre l'aposta per l'educació musical de l'escola Pau Vila, i del projecte 'L'orquestra del meu barri', contemplat al Pla d'Acció i que fomenta l'aprenentatge musical dels estudiants i exestudiants del centre educatiu a través de la creació d'una orquestra per al barri de les Planes; val a dir que aquest projecte es va iniciar l'any 2006 en tàndem amb l'Escola Municipal de Música-Centre de les Arts (EMMCA). I és que la música sempre ha format part de l'essència del barri. Línies amunt hem parlat de la tradició flamenca de la Florida i les Planes, arrelada al barri de la mà dels milers d'immigrants arribats del sud d'Espanya. Aquestes arrels, de fet, van servir d'inspiració per a la carrera d'Antonio Orozco, un artista top a nivell estatal i internacional que procedeix de la Florida. Fill d'andalusos, Orozco es va enamorar de la música en un viatge a Sevilla, en concret al barri de Triana, on va sentir uns nois tocant la guitarra i cantant. Això va empènyer-lo a comprar la seva primera guitarra, que encara conserva. Així i tot, i com es diria en castellà, de casta le viene al galgo, ja que un tiet seu, José Ferrón, era un *aficionao* al flamenc que cantava a la penya Antonio Mairena, de la qual en va ser president. El seu pare, també anomenat Antonio Orozco, acompanyava el tiet amb les palmes. Aquesta tradició musical el va portar a fer un pas endavant i actuar a

209. *Des de ja*, juny 2022, n.5, pp.20-21.

218

L'espai recuperat de Matacavalls / Ajuntament

diversos bars de la ciutat, fins que l'any 2000 va publicar el seu primer disc, *Un reloj y una vela*, del que se'n van vendre 100.000 còpies. Va ser l'inici d'una llarga trajectòria que l'ha portat a dalt de tot de la indústria musical.

I qui està començant tot just ara la seva carrera és la Gisela Quirós, una jove de la Florida que va començar a cantar al centre municipal Ana Díaz Rico. Segons va explicar en una entrevista a *Lo Mejor*²¹⁰, al centre li deixaven una sala d'assaig perquè fes les primeres passes en el món de la cançó. Des d'allà, en veure

210. <https://lomejor.cat/entrevistas/gisela-quiros-lo-que-me-puso-los-pelos-de-punta-fue-ver-a-todo-el-teatro-de-pie-aplaudiendo/> (consultat el novembre del 2022).

que tenia talent, va inscriure's a l'Escola Municipal de Música-Centre de les Arts (EMMCA) i l'any 2019 es va donar a conèixer al concurs de talents de l'Associació d'Estudiants de l'Hospitalet. Però el seu salt a la fama va arribar en una actuació al programa televisiu *Got Talent* el 2021, on va interpretar magistralment *La Llorona*, fins al punt d'emocionar a mig país i al mateix Risto Mejide. *Tu actuación ha sido una de las cosas más bellas que hemos visto en este plató*, li va expressar l'exigent jurat del programa, que va sentir-se identificat amb la història que va explicar la Gisela: li dedicava la cançó a la seva àvia, que a causa de la demència tenia dificultats per recordar. *Gracias a la música que ella me pide y yo le canto, ella puede recordar según qué*

cosas, va expressar aquell dia la cantant de la Florida. Una noia que durant el confinament forçat per la covid, va voler posar el seu granel de sorra i va sortir a cantar al seu balcó per als seus veïns. *La música siempre ha estado muy presente en mi vida porque mi familia es muy graciosa y les gusta mucho el cachondeo, pero no hay ningún músico. Así que al principio fue un poco difícil. Cuando le dije a mi madre: “Mama, quiero una guitarra”. Me dijo: “¿Tú?, ¿Pa’ qué? Si aquí nadie sabe tocar,* va relatar en l’entrevista anteriorment citada.

L’associacionisme revifa

Seixanta anys després del naixement de la primera entitat del barri, el Centre Social, el músic associatiu de la Florida i les Planes torna a posar-se a to. Segons dades de l’Anuari Estadístic del 2021, al barri hi ha 64 entitats, 34 de les quals a les Planes i la resta, una trentena, a la Florida. Aquestes associacions apleguen un total de 10.390 veïns i veïnes que hi participen com a socis, per sobre de barris com Pubilla Cases o Collblanc i la Torrassa per separat. Recordem que un dels pilars del Pla Integral és precisament enfortir aquest teixit associatiu i fer-lo particip del canvi.

Si donem un cop d’ull a la progressió històrica del moviment associatiu al barri, podem constatar que va ser la dècada dels 80 la del *boom* de creació de més entitats, tot i que a partir del 2009 es registra un nou increment associatiu. Amb tot, l’envelliment de les juntes directives i la manca de voluntaris —un

problema endèmic per a les entitats aquí i arreu del país— continua sent un desafiament. Si bé és cert que hi ha entitats, com ara l’AViV la Florida, que recentment ha rejuenit i feminitzat la seva junta directiva. Dels quatre membres, tres són noies joves i d’origen immigrant: la Julia Portal, presidenta; la Stella Mbessa, secretària, i la Walaâ Hechach, tresorera. Les acompanya a la vicepresidència un històric del barri, José Antonio Contreras, també participant en els tallers d’història que han nodrit aquest llibre. Tot un exemple pel que fa a la inclusió del jovent en el moviment veïnal i de les persones d’origen immigrant, l’altre gran repte del barri, tal com es va debatre en el segon taller d’història celebrat al centre municipal Ana Díaz Rico.

Per altra banda, el juliol del 2021 va néixer una segona associació veïnal al barri. Es tracta de la Asociación de Vecinos Distrito IV, que va sorgir com a escissió de l’AViV arran de l’elecció de la nova junta directiva. Des de la nova entitat, presidida per Maite de la Concha, van al·legar que el procés no s’havia fet d’acord amb els estatuts, extrem que van negar des de l’AViV. Sigui com sigui, aquesta nova entitat proposa un pla de 63 punts per millorar el barri, des de diferents punts de vista. *Hacemos seguimiento, hablamos con los vecinos, escuchamos sus necesidades, quejas y peticiones*, detalla De la Concha durant la quarta sessió del taller d’història. En aquest sentit, valora la feina que s’ha fet en el marc de l’associació de veïns històrica. *Este centro Ana Díaz es consecuencia de que una mujer muy luchadora dio pasos para conseguir la*

220

La música mou barreres al barri; a la imatge, nois de la banda de música del Pau Vila / FJR

asociación de vecinos. Se consiguieron cosas para reparar los bloques y retirar las torres de electricidad, subratlla. La junta directiva de l'AVV Distrito IV del 2022 es completa amb Purificación Valladolid com a vicepresidenta, Antonio Torres com a secretari i Juan Antúnez en el càrrec de tesorero.

Pel que fa a l'esfera de la difusió de la cultura i la identitat dels barris, destaca La Fundició, un espai nascut el 2006 que funciona com un "laboratori social i cultural en el qual experimentar amb formes col·lectives, democràtiques i transformadores" per relacionar-se. Tot i això, l'activitat estrella és el projecte 'Des dels Blocs', del qual hem parlat anteriorment en fer esment a la cultura radiofònica del barri i que ha estat un projecte en el qual

els mateixos veïns han reflexionat sobre l'ús de l'espai públic o l'imaginari que desprenen els blocs. D'aquesta iniciativa ha sorgit, a més, l'edició d'una revista de barri, Des de ja, un autèntic portaveu de la Florida i les Planes. Impulsada per La Fundició, a través del Laboratori Editorial, que es reuneix cada dilluns a la tarda a l'Ana Díaz Rico per pensar i proposar temes per a la revista, aquesta publicació té la vocació d'obrir-se al veïnat perquè participi com més gent millor. "Pensem que és una bona eina per rumiar el què vivim, per reflexionar tot esbrinant conseqüències i causes i per fixar actuacions que millorin la qualitat de vida de tota persona que viu al nostre barri de la Florida-les Planes", escrivia l'equip de la revista al seu editorial del número de juny del 2022.

En aquesta línia, el setembre del 2022 es va posar en marxa la comunalitat urbana La Florida s'Aveïna, una proposta que aplega un grup d'entitats amb ganes d'enfortir les xarxes del barri i impulsar-hi l'economia social. Es tracta d'una iniciativa que promou el departament d'Empresa i Treball de la Generalitat i en la qual sumen forces l'AViV, la cooperativa de consum Keras Buti, Joves per la igualtat i la Solidaritat i Mujeres Unidas Entre Tierras. *Queremos trabajar desde la economía local y de proximidad del barrio, dando impulso a nuevos proyectos de apoyo mutuo, surgidos del tejido vecinal y asociativo, del pequeño comercio, de las redes de apoyo mutuo ya existentes, los grupos informales autoorganizados, etc. No solo para cuestionar el modelo económico, sino también para reactivar el tejido social desde una lógica comunitaria y poner en valor la autonomía de la ciudadanía en la construcción de los espacios que habitamos y nuestras prácticas culturales, y así recuperar la ciudad como un bien común*, resumia Julia Portal, presidenta de l'AViV, en un article del juny del 2022²¹¹. La comunalitat ha establert la seva seu a Pomezia, un espai de l'AViV al carrer Pins.

I si hem de parlar de suport mutu, el barri n'ha donat mostres sobrades recentment. El març del 2020 el món s'aturava, literalment, per culpa de l'expansió d'un virus respiratori potencialment perillós, la covid, que ens va posar davant del mirall de la nostra fragilitat. D'un dia per a l'altre, empreses, hostaleria i

211. *Des de ja*, juny 2022, n.5, pp. 22-23.

comerços van haver d'abaixar la persiana, obligats per les restriccions sanitàries que havia implementat el govern per evitar que el coronavirus s'expandís i provoqués una fallida del sistema sanitari. Això va comportar que molta gent, sobretot aquella que ja estava al límit de l'exclusió, deixés de treballar. Després del desconcert inicial, un grup de veïns i entitats, sota el paraigua de la Xarxa d'Economia Social de l'Hospitalet (XESLH), es va organitzar per atendre les necessitats més urgents de les famílies més vulnerables. Va néixer, així, una xarxa de suport veïnal a cinc barris de la ciutat, un d'ells el de la Florida. Aquí, la parròquia va cedir un local, La Lluçmeneta, per contribuir al repartiment d'aliments i productes de primera necessitat. Allà, els veïns voluntaris descarregaven els productes, els classificaven i feien les cistelles que més endavant es repartien entre les famílies beneficiàries, unes 342²¹². Reben productes del Banc dels Aliments, però també del Parc Agrari, de proximitat. El juliol d'aquell any, la iniciativa es va traslladar a la parròquia de Sant Benet, la Casa de la Reconciliació, a Can Serra. Per la seva banda, la Creu Roja també va col·laborar en el repartiment d'ajuda humanitària a milers de persones arreu de la ciutat durant la pandèmia, mentre que es van repartir 6.400 targetes moneder des de l'Ajuntament per als alumnes amb beca de menjador.

212. *Des de ja*, novembre 2021, n.4, pp.14-15.

Mural de les Mujeres Brillantes / Ajuntament

Voluntat transformadora

Per altra banda, els últims anys hi ha hagut diferents iniciatives que tenien la voluntat d'introduir canvis a l'espai públic per reaprofitar racons i donar-los un ús social. Aquest és el cas del projecte *Mòdul* de Contorno Urbano, una iniciativa que ha canviat la fesomia de l'espai que hi ha entre el pont de Matacavalls i les vies del tren, on antigament hi havia arribat a haver barraques. Els últims anys, aquella zona havia esdevingut un punt habitual de consum de drogues i, com altres punts propers a la línia del ferrocarril, un autèntic femer on la gent llençava de tot. Fruit d'un procés participatiu que va posar en marxa l'Ajuntament el 2018, va sorgir la idea de recuperar aquella zona de forma comunitària. I és que cada acció, element i millora de l'espai es fa amb el beneplàcit de tots els participants. D'aquesta manera, va néixer un centre cultural construït amb contenidors de transport marítim on es porten a terme projectes de recuperació de l'espai públic. És gestionat per la Fundació Contorno Urbano i s'inscriu al Pla Integral de les Planes-Blocs Florida. Els tallers que s'hi fan segueixen criteris de sostenibilitat, ja que els materials que conformen l'espai són reaprofitats i reciclats.

L'èxit ha estat palès, atès que, a més de recuperar i dignificar un punt negre, fosc i inhòspit, s'ha fet amb la participació dels veïns. Sense anar més lluny, aquest projecte ha estat reconegut, a través dels Premis Josep Maria Rueda i Palenzuela, que atorga la Diputació de Barcelona i que guardonen iniciatives d'intervenció social. El 2021 també va obtenir un dels Premis Fundació La Caixa a la Innovació Social, dotat amb 15.000 euros per ajudar a projectes que proposin la regeneració i dinamització d'espais, mentre que a finals del 2022 va aconseguir el premi Lluís Carulla al millor projecte cultural transformador, atorgat per la Fundació Carulla.

En aquesta línia de transformació s'inscriu l'Escola de Vida, un projecte que va arrencar el 2019, després de constatar l'absència d'una escola d'adults al barri. Està en línia amb la comunitat d'aprenentatge de l'escola Joaquim Ruyra i es defineix com un espai obert a la comunitat per donar suport a les preocupacions i interessos del barri, tant des del punt de vista formatiu com pel que fa a les necessitats laborals: des de preparació per a entrevistes, proves d'accés i d'idiomes, etcètera. *Uno de sus ejes es que sus alumnos no solo vayan a recibir una formación, sino a in-*

tercambiar conocimientos, de forma que el propio barrio sea un miembro activo en el proceso de aprendizaje, resumeixen els impulsors en un article al *Butlletí Informatiu del Pla Integral*²¹³. De fet, alguns dels seus alumnes van assistir al segon taller de memòria, el que vam dedicar a parlar de les migracions del segle XXI al barri. El juny del 2022 es va celebrar a l'espai recuperat de Matacavalls l'acte de tancament d'un curs que va comptar amb uns 700 alumnes. “Nosaltres tenim uns objectius que són l'apropament a la població, l'oferta formativa, l'acompanyament i l'escola. I a partir d'aquí la gent sent que l'escola és seva i se senten com en família”, va expressar aquell dia la Carla Montenegro, directora de l'escola²¹⁴. El centre, amb tot, ofereix classes d'idiomes com català, castellà o anglès, a més de cursos d'alfabetització i tallers de costura. Bona part de les persones que s'hi apropen són dones d'origen immigrant que volen millorar les seves capacitats comunicatives. A més, la seva oferta formativa es nodreix de les propostes d'altres entitats i serveis de l'administració presents al barri i s'adapta a les demandes expressades pels veïns i les veïnes del barri, en tenir en compte noves necessitats identificades. Per tot plegat, l'Escola de Vida s'erigeix en un espai de trobada entre persones i cultures i en una xarxa d'intercanvi de coneixements entre veïns.

213. *Butlletí Informatiu Pla Integral de les Planes-Blocs Florida*, juny 2019, n.4.

214. *LH Digital*, 22/6/2022, consultat el 30 d'octubre del 2022: https://lhdigital.cat/web/digital-h/noticia/societat/-/journal_content/56_INSTANCE_43Th/11023/15085484

En definitiva, els últims anys hi ha hagut una revifalla de l'activitat associacionista al barri i d'activitats amb voluntat transformadora. En aquest sentit, hem de destacar la feina de la cooperativa AEMA, una entitat sense ànim de lucre que desenvolupa programes d'atenció per a joves i infants en situació de vulnerabilitat. I no és per a menys, atès que el dia a dia de molts joves del barri no és el millor possible. De fet, segons un estudi de l'octubre del 2022 elaborat per alumnes del grau superior d'integració social de l'institut Vilumara i patrocinat per l'associació Foment de la Informació Crítica de l'Hospitalet (FIC-LH), el 83% dels joves entre 14 i 16 anys volen marxar de la Florida i les Planes. La principal raó té a veure amb el baix nivell socioeconòmic que pateixen a casa. Sense anar més lluny, el 33% del jovent no fa cap activitat de lleure perquè no se la pot permetre. En un reportatge de *Línia L'H*, el coordinador del Pla Integral de les Planes-Blocs Florida, Lluís Esteve, entenia la situació d'aquests joves i les seves ànsies de buscar una vida millor fora del barri, però recordava que se'l senten seu i que, quan milloren la seva situació socioeconòmica, no volen sentir a parlar de marxar de la Florida.

Amb tot, la feina d'una organització com AEMA al barri es tradueix, entre altres, en la gestió de l'Espai Jove Sidecar, ubicat al carrer Teide i que concentra diferents iniciatives de tipus educatiu per a joves, des d'espais polivalents fins a aules d'estudi i una sala de cuina. Aquest espai de 200 metres quadrats s'erigeix en un centre d'atenció integral per als joves de 12 a 25 anys i obre de dilluns a

Tallers d'estimulació cognitiva de la Creu Roja / Ajuntament

224

dissabte per posar en pràctica projectes des de quatre àmbits: lleure i esport, benestar, formació i ocupabilitat. “Es tracta d’aglutinar totes les sinergies i el coneixement que hem acumulat durant anys a l’hora de treballar amb joves al districte. És un planejament que inclou molts projectes amb la idea que sigui un equipament integral per a joves per poder atendre’ls des de qualsevol òptica”, apunta Jesús Bautista, director de l’Àrea Jove d’AEMA²¹⁵. Amb tot, aquest espai vol ser un punt de referència per als joves del barri, un lloc on puguin plantejar les seves inquietuds o consultes respecte de qualsevol qüestió. De fet, i més enllà de l’oferta lúdica i educativa, l’objectiu d’aquest equipament és esdevenir un punt d’acollida per combatre l’exclusió social dels joves i contribuir, de retruc, a la millora de la convivència al barri. En aquesta línia, el maig del 2022 es va anunciar l’obertura al nou espai Sidecar del Centre Obert Annapurna, un servei d’acompanyament socio-

215. *Butlletí Informatiu Pla Integral de les Planes-Blocs Florida*, octubre 2020, n.6.

educatiu per a joves de 16 a 19 anys, que fins al 2020 estava ubicat a la plaça Eivissa. De cara als pròxims anys, un dels objectius d’aquest equipament és donar resposta a la manca d’oferta d’oci i esportiva pública i gratuïta al barri.

Aquesta voluntat transformadora que lidera

AEMA té un bon exemple en els punts TIC. El de la Florida-les Planes és un espai orientat a l’alfabetització digital i l’accés gratuït a les noves tecnologies per a totes les edats. Aquest esperit encaixa perfectament amb un dels eixos del Pla d’Acció, relacionat amb l’educació comunitària i, més en concret, la lluita contra la bretxa digital. Tot plegat es materialitza en un Punt TIC obert al centre Ana Díaz Rico el febrer del 2022, gestionat per AEMA i que fins al setembre de 2023 ha atés 7.000 persones. “El que volem és introduir els veïns que no han tingut o no tenen mitjans per poder accedir a les noves tecnologies, en el món digital, i ensenyar-los a poder fer les diferents gestions del seu dia a dia a través del mòbil o de qualsevol pàgina web”, tal com va resumir el Moad Ezzanouni, un dels dinamitzadors d’aquest espai, en declaracions a *LH Digital*²¹⁶. I què és el que de-

216. *LH Digital*, 3/6/2022, https://lhdigital.cat/web/digital-h/noticia/ciutat/-/journal_content/56_INSTANCE_43Th/11023/15081235 (consultat el novembre del 2022).

El Punt TIC és tot un referent de suport tecnològic al barri. A la imatge, celebrant els 2.000 primers usuaris atesos / Ajuntament

manden més els veïns del barri que són usuaris d'aquest servei? "Formació, ocupació i habitatge", resumeix en la citada informació l'Albert González, un dels responsables del Punt TIC de la Florida. A més, el suport no es queda aquí, ja que hi ha la possibilitat d'atendre consultes per telèfon, i també penegen tutorials al YouTube amb tota la informació de les classes. De manera sovintejada, els gestors del Punt TIC creen vídeos amb tutorials sobre les principals demandes que fan els usuaris, i també hi ha la possibilitat de proposar algun tutorial en concret. Cal recordar que també es pot trobar un Punt TIC a la biblioteca de la Florida cada dimecres a la tarda.

En una carta al director de la Maria Teresa Gómez, publicada el 9 de juny a El Periódico, agràia la tasca dels joves i l'existència d'a-

quest servei per ajudar aquelles persones que, per les raons que siguin, no han pogut accedir a la tecnologia fins ara. "Aún no me he atrevido a hacer la compra de supermercado vía online, pero la gestión de trámites y deocumentos ha sido una gran salvación para poderme ahorrar colas, llamadas y sobre todo mucho estrés", relatava la Maria Teresa, que destacava al mateix escrit que era "importante hacer que la tecnología y los avances lleguen a todas las personas"²¹⁷.

I seguint amb projectes destinats o liderats per joves del barri, no podem oblidar la feina que fa l'Esplai la Florida. Es tracta d'una enti-

217. *El Periódico*, 9/6/2022, <https://www.elperiodico.com/es/entre-todos/participacion/punto-tic-barrio-florida-manejar-mundo-digital-carta-lector-maria-teresa-gomez-13797258> (consultada el novembre del 2022).

tat que va néixer el 1984 a la zona dels Blocs de la Florida, amb l'objectiu d'oferir una alternativa d'esbarjo i oci per a infants amb discapacitat. Amb el temps, el projecte va anar creixent en activitats, projectes i participació. Des del 2007 són a l'edifici que comparteixen amb l'escola Menéndez Pidal. "Fem esplai, però també fem barri, ja que hi ha moltes necessitats; la Florida i les Planes no només necessiten activitat lúdica, també necessiten molta tasca social", explica la Laura Crespo, coordinadora de l'esplai. La voluntat de la institució és que l'infant hi vagi "gaudeixi i socialitzi". En aquest sentit, l'esplai ha retornat al seu primer local de les Planes, on va néixer, al carrer Llorer. Tot i que és més petit que el del carrer Pedraforca, tenir també presència física a les Planes els ajuda a evitar que hi hagi separació entre els infants dels dos barris. De fet, moltes de les activitats que porten a terme les fan al carrer, amb el suport del Pla Integral. Els pilars dels programes que desenvolupa l'esplai tenen a veure amb l'acció social, el lleure actiu i el suport a les famílies i als infants. En aquest sentit, porten a terme un programa de suport a l'estudi, amb infants que són derivats des dels centres educatius per fomentar l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), generar un entorn d'aprenentatge i participació tant dels infants com de les famílies, i ampliar les activitats de reforç lectiu. A banda, tot i que també en la línia educativa, porten a terme tallers de teatre amb Plàudite, una escola arrejada a Santa Eulàlia que ajuda als infants de l'esplai a desplegar les arts escèniques com a element de transformació social per expres-

sar sentiments, explicar històries i ajudar a connectar amb els altres. En aquesta línia, també s'organitzen activitats socioculturals i d'acompanyament als joves, donant-los suport a iniciatives seves perquè esdevinguin reals. A més, es fan sortides a la natura, tornejos de futbol a la Cruyff Court Jordi Alba, tallers de cuina o formació en hàbits saludables, entre altres. Per no parlar del programa d'activitats adreçat als infants perquè gaudeixin d'unes vacances d'estiu, Nadal o Setmana Santa com les de qualsevol altre nen o nena.

Per altra banda, el local on hi ha l'esplai ofereix espais per a les famílies amb infants de zero a tres anys. D'aquesta manera, se'ls hi proporciona un indret on desenvolupar activitats de joc amb rerefons psico-educatiu. En aquesta línia, l'esplai també organitza campanyes de recollida de joguines, rues del Pare Noel o activitats a l'espai recuperat de Mataballs. De fet, una de les característiques de l'acció de l'esplai és l'acompanyament a les famílies. "Els meus fills han tingut l'oportunitat de participar en les diferents activitats de l'esplai des que són molt petits i em sento agraït. L'equip de monitors i monitores sempre m'han rebut amb un somriure a la casa", explica a la memòria del 2021 de l'entitat el Sattout Hichim, pare de tres infants que gaudeixen de l'esplai.

Ara bé, l'esplai només treballa amb infants i joves fins als 18 anys. Què passa, llavors, amb aquests joves? Si se senten bé anant a l'esplai, per què han de veure's obligats a abandonar-lo? Aquesta és la pregunta que

227

Una imatge del Fòrum del Pla Integral de l'octubre del 2022 / Ajuntament

fa una dècada es van fer a l'esplai per tal de trobar una solució a aquests joves que, per edat, havien d'abandonar l'esplai i necessitaven orientació formativa. Alguns queden despenjats, mentre que per a uns altres l'esplai els quedava petit. És per aquesta raó que a través d'una iniciativa de Merche García —actual síndica de greuges de l'Hospitalet—, es va crear una nova entitat, Japi, que posava la lupa sobre aquest sector de joves que quedaven 'orfes' de l'esplai. La Laura Crespo, presidenta de Japi, detalla que l'esplai i Japi són

dues entitats diferents, però molt vinculades. Japi és una entitat sense ànim de lucre que vol donar resposta a les necessitats formatives dels joves en situació de desconnexió i abandonament escolar. L'objectiu de l'entitat és que els beneficiaris desenvolupin les seves capacitats intel·lectuals, emocionals i socials, a més de fomentar la seva autonomia i millorar les seves competències. Sense anar més lluny, Japi desenvolupa el projecte Tasta Oficis, amb la col·laboració del Pla Integral, que proporciona una oportunitat educativa a

joves entre 16 i 18 anys que s'han quedat fora del sistema educatiu. “Es tracta d'un procés d'orientació”, resumeix la Laura. I no és per a menys, ja que a través d'aquest programa aconseguixen redreçar el camí de molts joves perquè es puguin tornar a inserir al recorregut lectiu. Per fer-ho possible, aquesta iniciativa incentiva l'aprenentatge de diferents oficis, des de cuina fins a l'audiovisual o la dinamització d'activitats de lleure, perquè els participants adquireixin habilitats socials i competències bàsiques. La iniciativa compta amb dos grups de joves que funcionen de manera simultània, un a les Planes i un altre a la Florida. Aquest programa va atendre 84 joves el 2021, un 95% dels quals han finalitzat l'itinerari de formació i orientació i han retornat al sistema educatiu. “Tasta Oficis ha estat més que un curs, ha estat la meva segona família”, expressa la Nadia Bahlouli, beneficiària del programa.

Similar és l'esperit d'un altre dels projectes de Japi, el Diversitas. Es tracta d'un programa de “motivació”, tal com el descriu la Laura, que acompanya els alumnes de 14 a 17 anys de centres públics d'alta complexitat per ajudar-los a superar l'etapa de la Secundària. Els centres educatius que han col·laborat amb la iniciativa durant el 2021 han estat els instituts Eduard Fontserè, Pedraforca, Margarida Xirgu, Rubió i Ors, Eugenia d'Ors i Bisbe Berenguer. Per acabar, cal destacar una altra iniciativa de Japi, el projecte Singulrs, un programa que forma joves en situació de vulnerabilitat d'entre 16 i 29 anys en diversos mòduls enfocats en l'àmbit social, com ara l'educació en el

lleure, la intervenció social amb infants i les activitats comunitàries. Es porta a terme de la mà de l'escola de formació Educa, que lidera la part estrictament formativa; des de Japi es porta a terme un procés d'orientació i suport a la inserció laboral.

Una iniciativa que va en la línia de l'acció educativa com a eina de transformació social és el Florida Circus, un projecte que entén el circ com una eina a través de la qual treballar valors com el respecte, la solidaritat o la inclusió. Va començar el 2018 de la mà de Kanalla Circ, que és l'entitat que gestiona aquest projecte, amb la col·laboració i el finançament de l'Ajuntament, a través del Pla Integral. Els inicis d'aquesta iniciativa cal buscar-los a l'ateratge del Cirque du Soleil a la ciutat a finals del 2016. I és que el circ canadenc sempre intenta que la ciutat que els acull es beneficiï d'alguna manera, més enllà de l'atracció de visitants que arrossega l'espectacle. I un dels punts de l'acord entre l'Hospitalet i el Cirque du Soleil té a veure amb l'impuls d'iniciatives de circ social a la ciutat. Aquí és on hem d'encaixar el Florida Circus, que té lloc a les instal·lacions de l'institut Eduard Fontserè. “Els joves venen a aprendre circ, no pretenem que es converteixin en equilibristes”, destaca Pol Vives, de Kanalla Circ, una entitat que va néixer el 2016. “L'important és allò que n'extrauen els infants”, afegeix Vives, que remarca que la voluntat del taller és ajudar joves i obrir-los tot un món nou. “La base del circ és la confiança: qui puja a fer de trapezista ha de confiar en la resta de persones de l'equip”, recorda Vives. D'aquesta manera, el

L'exposició de fotografies de la festa del centenari del barri, a l'octubre del 2022, va ser tot un èxit de participants / FJR

229

circ serveix els joves per fer-los guanyar confiança o fer que confiïn en la gent del seu entorn. “Es propicia un espai de confiança al taller que ajuda els joves a expressar-se”, afegeix Vives, que reconeix que els tallers són un “aprenentatge constant” no només per als joves, sinó també per als professors. “Et fa baixar a terra perquè ets la primera línia a l'hora de veure les diverses problemàtiques que pateixen a vegades els participants”, relata. De fet, aquest projecte es vehicula també a través dels serveis socials de l'Ajuntament, que deriven joves que estan fent Secundària que se'n poden beneficiar.

Aquest projecte continua endavant donat l'èxit que va obtenir la primera edició. “Va molar tant que ens vam engrescar”, reme-

mora Vives que planteja el Florida Circus com una “alternativa a la típica oferta d'activitats extraescolars”, sovint molt relacionades amb el futbol o l'esport en general. Tant agrada aquest taller als seus participants, que quan superen l'edat necessària Kanalla Circ ofereix la possibilitat d'assistir a la seva seu a Cornellà perquè els joves continuïn fent circ, amb les mateixes condicions de gratuïtat. Sigui com sigui, Vives destaca que aquesta iniciativa no seria possible sense la feina de coordinació amb els serveis socials del Districte IV i de persones, reitera a destacar, com la Maite Puig. I és per això que l'any 2020 el Florida Circus va rebre el premi Zirkòlika com a millor projecte de circ social de Catalunya. El 2023, aquest projecte evolucionarà cap a una escola de circ a la Florida.

Continuant amb l'art, un altre dels punts que forma part de l'eix de treball de cultura i art contemporani del Pla d'Acció té a veure amb l'aparença del barri. Sota el títol 'Posem *guapo* el barri', s'han portat a terme diferents intervencions per millorar el paisatge urbà, dirigides a fomentar la cura dels edificis o bé incorporar l'art comunitari com a estratègia per millorar el sentiment de pertinença al barri. Aquesta iniciativa té la seva traducció més vistosa en els murals que decoren una desena de façanes dels Blocs Florida, intervencions artístiques de gran format elaborades per artistes com l'hospitalenc Jericó Delayah, que va presentar l'estiu del 2018 el seu particular mural a la façana mitgera del bloc número 7. Té 160 metres quadrats de superfície i va venir acompanyada d'una altra intervenció al paviment de la plaça de la Petanca, de 1.000 metres quadrats, on es van pintar jocs tradicionals.

En aquesta línia, mesos més tard l'artista Btoy va pintar una nena vestida d'aviadora com a símbol de la força i valentia de les dones; de fet, a la part baixa del mural hi ha inscrites les paraules *Libertad, fuerza, alegría*. Sense anar més lluny, aquest mural va ser fruit de les sessions participatives que va portar a terme el CAID, per tal de debatre amb els veïns la temàtica de la pintura. A finals del 2020, Irene López va presentar un altre mural que es va centrar en els ocells, per reflexionar sobre la presència d'aus a la ciutat. En aquest sentit, el 2021 van veure la llum dos nous murals, de la desena que n'hi ha ja als blocs fruit d'aquest projecte: un de l'artista Laia

Costafreda, reconeguda il·lustradora i directora d'art de revistes, que va pintar un mural colorit i amb motius florals al bloc 12; l'altre, de Kenor, un artista local amb recorregut internacional que va comptar amb la col·laboració dels infants de l'Esplai. A principis del 2023, a més, va finalitzar una nova intervenció artística davant del centre municipal Ana Díaz Rico, a càrrec de la Fundació Johan Cruyff; es tracta d'un mural a terra que va acompanyat de número de l'astre holandès, el 14, i de missatges relacionats amb els valors de la humilitat o la integració. Per altra banda, el juny del 2022 l'artista de fama internacional Kram va dibuixar un altre mural al barri, amb una imatge de Cruyff abraçant un infant.

Amb tot, la llista d'iniciatives transformadores al barri és llarga, i aborda tot l'espectre d'edat, des dels esplais a l'esport i arribant a la gent gran, que es beneficien també dels tallers de memòria que organitza la Creu Roja i d'on van sortir algunes de les participants dels tallers d'història que hem celebrat des del desembre del 2021. És important aturar-se un moment en aquests tallers d'estimulació cognitiva per a la gent gran, perquè són un espai que ofereix la possibilitat de treballar, de manera preventiva, les funcions cognitives a aquelles persones que han començat a detectar pèrdues de memòria o dificultats en el seu desenvolupament diari. Amb tot, aquesta iniciativa vol anar més enllà de la salut cognitiva, ja que és un espai que proporciona companyia als seus participants i una xarxa d'acompanyament i suport per a aquells que no en disposin d'una o bé patei-

xin una situació d'aïllament involuntari. A més, el 2023 el projecte esdevé un programa d'atenció integral per a la gent gran.

Sigui com sigui, a finals del novembre s'informava que el Pla Integral de les Planes-Blocs Florida rebia un milió d'euros en la primera convocatòria del Programa Integral de barris per a la millora de les rendes (2022-2024), impulsat per l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). Aquests diners es destinaran a una dissetena d'accions del Pla Integral, entre les quals destaquen la formació i les noves tecnologies, l'Escola de Vida, l'espai recuperat de Matacavalls, l'espai de cures, el Sidecar o el Filmserè, entre altres. Enn aquest sentit, cal destacar també el suport de la Diputació de Barcelona al Pla Integral, a través d'una subvenció de mig milió d'euros en el marc del programa Barris i Comunitats, per al període de 2021 a 2023.

Un aniversari molt sentit

A grans trets, aquesta és la situació amb la qual arribem al dia 22 d'octubre del 2022. Una jornada molt especial durant la qual es va celebrar el sisè Fòrum del Pla Integral i la festa del centenari de les Planes i la Florida. Va ser una diada intensa en la qual va participar bona part del teixit associatiu del barri. Hi va haver activitats per a grans i petits, a càrrec de les associacions que estan vinculades al Pla Integral i altres. Aquell dia, a més, es va repartir la revista fotogràfica que el Centre d'Estudis va editar amb el suport del Pla Integral i

l'Ajuntament, a través del Districte IV. Un petit tast d'aquest llibre que, al seu torn, es va veure traslladat a una exposició amb les fotografies que inclou la publicació.

Les instantànies, en la seva majoria de principis i de mitjan segle XX, van despertar l'interès dels veïns i veïnes que es van apropar a la festa del carrer Primavera. Parar l'orella a les seves converses valia la pena: "Esta es la calle donde vivía tal", o "mira, aquí es donde mi hermano cual". Com hem dit, el passat és un país estrany, i la seva evocació ens provoca una atracció a la qual pocs es poden resistir. Si bé és cert que el perill de caure en actituds complaents amb el passat hi és present, recordar-lo és un exercici que serveix per a ubicar-se i saber d'on venim. I no direm pas que també per saber cap a on hem d'anar o evitar errors en el futur; equivocar-se és consubstancial a l'essència humana. Proposem, en canvi, recordar per crear comunitat i fer barri. Tendim a rememorar el passat com un temps en el qual érem feliços de debò, sense els problemes actuals que pensem que són nous. En el programa d'entrevistes Veïns, de la televisió de l'Hospitalet, en parlar sobre el centenari del barri, el vicepresident de l'AViV, José Antonio Contreras, va respondre que per a ell la Florida perfecta seria aquella que agrupés característiques del passat amb algunes del present. Una afirmació idíl·lica, però que amaga la idea que defensem aquí: que qualsevol temps passat no va ser millor per necessitat, malgrat que hi hagués elements positius.

Però, més enllà de dissertacions històriques, el 22 d'octubre del 2022 el barri va viure una festa i es va retrobar als carrers per reconèixer-se a si mateix. Allà hi havia veïns que van continuar explicant anècdotes a un servidor que serviran de postres per a aquesta obra que està arribant a la seva fi: des de com els infants jugaven a fet i amagar al cementiri de les Planes —fent encara més difusa la frontera entre el món dels vius i el dels morts—, a la perillositat que suposava tenir les vies a tocar dels blocs d'habitatges, ja que els infants hi jugaven molt a prop.

La festa del centenari va arribar al punt culminant a la nit. A l'escenari van pujar el Moad, l'Alexandra i la Denisa, joves que treballen al punt TIC del barri, on ajuden als veïns a fer gestions telemàtiques, per llegir un manifest en contra de l'estigmatització del barri. Va estar impulsat per la Cooperativa AEMA, l'Espai de la Florida-Les Planes, la Comissió de Festes i l'Associació de Veïns Districte IV, dies després que el barri visqués una nova nit amb incidents i alguna crema de contenidors. Fets que alguns mitjans de comunicació van aprofitar per visitar el barri —potser per primer cop— per plantejar-hi una situació de desordre constant i inseguretat latent. El manifest, per contra, tot i reconèixer la necessitat de buscar solucions en temes de convivència, seguretat i civisme, defensava el bon nom del barri. “Cal reconèixer que tenim un problema de convivència i de civisme protagonitzat per uns pocs que provoca la inseguretat de molts veïns i veïnes [...] Calen també accelerar moltes inversions als barris,

especialment en nous equipaments i en grans transformacions urbanístiques que millorin la convivència i la seguretat des d'una perspectiva de gènere i amb mirada d'infant i del bé comú”, resa el manifest. Una perspectiva, si em permeten un incís, la de l'urbanisme amb perspectiva de gènere, que l'AViV ha treballat amb la Confederació d'Associacions Veïnals de Catalunya (CONFAVC) a través d'una passejada pel barri que van fer l'octubre del 2022 per fer una diagnosi de la Florida i les Planes amb perspectiva de gènere.

Amb tot, i seguint amb el manifest, els tres joves van argumentar que les actituds incíviques les porten a terme “una minoria”. “No volem que embrutin el bon nom dels nostres barris, on convivim més de 47.000 veïns i veïnes”, van al·legar. I, en referència a l'interès mediàtic despertat els dies anteriors, el Moad, l'Alexandra i la Denisa van enviar un missatge clar: “Reconeixem els problemes del barri i exigim solucions a les administracions en temes de convivència, seguretat i urbanisme, però no volem que embrutin el nostre nom amb programes de televisió sensacionalistes que estigmatitzen i denigren la Florida i les Planes. Aquesta mai serà la solució als nostres problemes. Ens estimem massa el barri per deixar la nostra imatge en les seves mans”, van reblar a sobre l'escenari.

Seguidament, es va fer un homenatge a cinc persones molt vinculades al barri, protagonistes de la seva història recent com la Clara Parramon, mossèn José Murillo, Salvador Martín, Nemesio Martínez i Dolores Ruiz. Ca-

Foto de la pàgina anterior: *La festa del centenari va acabar ben entrada la nit / FJR*
 A dalt: *Una foto per a la història: el pare Murillo, la Clara Parramon, el Nemesio Martínez i la Dolores Ruiz, acompanyats pel primer tinent d'alcaldia, Francesc J. Belver, i la regidora del Districte IV, Lola Ramos / Ajuntament*

dascun d'ells va dedicar el seu discurs d'agraïment a una temàtica concreta. La Clara va recordar, tal com va fer als tallers d'història en els quals va prendre part, les manifestacions als Blocs Onésimo Redondo per demanar-ne la rehabilitació, mentre que mossèn Murillo, que va ser ovacionat pel públic assistent —“A muchos os he bautizado o casado”, va dedicar-los—, va fer un al·legat contra la marginalitat i va assegurar que la transformació del barri havia estat “positiva”. El Salvador Martín, iniciador de l'Associació de Veïns al costat d'Ana Díaz Rico i que va haver de marxar un pèl abans de l'inici de l'homenatge,

també va rebre l'escalf i reconeixement dels seus veïns, mentre que el Nemesio, una persona especialment activa del teixit associatiu local des de diferents àmbits, sobretot després d'haver estat el president de la Comissió de Festes entre el 1996 i el 2006 i haver impulsat els Diables i els capgrossos de la Florida, va defensar la tasca de les persones voluntàries que dediquen part del seu temps a la millora de la qualitat de vida dels seus conciutadans. “Es gente que lucha por la mejora del barrio y le dedican horas. Así que cuidemos el barrio, que cuando llegamos no estaba así”, va incidir. Per acabar, la Dolores,

que havia estat regidora i presidenta de la Creu Roja durant tres dècades, va agrair l'homenatge i va recordar que el pare Murillo l'havia casat amb el Nemesio dècades enrere.

Són cinc noms, cinc protagonistes que resumeixen la història recent de la Florida i les Planes. Han desfilat per aquestes pàgines i ens han deixat els seus records per conservar-los en aquest format de llibre. Records d'un passat determinat i determinant d'un barri que continua bategant. En el passat ho feia amb ells i tants altres noms que hem re-passat en aquest llibre. Ara, ho fa de la mà dels cantants Antonio Orozco, Gisela Quirós, Morad o Benny JR, dels futbolistes Jordi Alba i Adama Traoré, dels escriptors David Aliaga -inclòs en la llista dels millors 25 escriptors joves en llengua castellana, segons la revista Granta- i Alba G. Mora, de la ballarina i professora Ana Márquez o de l'actor Omar Bentalib, entre molts altres d'anònims dels quals, ben segur, en un futur molt pròxim en sentirem a parlar. Noms propis que protagonitzen o han de protagonitzar la història del barri d'ara endavant; que han de reprendre el relat allà on els anteriors l'han deixat. Perquè d'aquí a un segle, quan se celebri el 200 aniversari de la Florida i les Planes, siguin ells qui apareguin a les primeres planes del llibre que un historiador del futur s'assegui a escriure.

L'Hospitalet, 2023